

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Anny Žákovej a členov JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci žalobcu: **I.A.**, proti žalovanej **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 422-1591-6020/2003 z 28. novembra 2003, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. marca 2008, č.k. 11Sp/26/2004-58, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v v Žiline z 12. marca 2008, č.k. 11Sp/26/2004-58, **p o t v r d z u j e**.

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej uvedeného v záhlaví tohto rozsudku, ktorým bolo odvolanie žalobcu zamietnuté a potvrdený platobný výmer jej pobočky v Žiline č. 702-12007-4222/2003 z 13. augusta 2003, ktorým bolo žalobcovi predpísané na úhradu poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie v sume 50.937,- Sk a penále v sume 170.977,- Sk, t.j. spolu k úhrade v sume 221.914,- Sk do 15 dní od doručenia platobného výmeru na účet pobočky. Platobný výmer bol vydaný z dôvodu, že žalobca ako

platiteľ poisťného podľa § 19 ods. 1 zák.č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej v texte rozsudku len „zák.č. 274/1994 Z.z.“) nezaplatil vôbec poisťné za mesiac november 2000 až september 2002, poisťné za mesiace apríl 1996 až október 2000, poisťné za mesiac marec 1996 zaplatil v nižšej sume a poisťné za mesiac november 1995, február, marec 1996 zaplatil oneskorene.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd po preskúmaní zákonnosti napadnutého rozhodnutia a postupu žalovanej, sa nestotožnil s názorom žalobcu, že v prípade nevyplatenia mzdy zamestnancovi zo strany zamestnávateľa, nevzniká zamestnávateľovi odvodová povinnosť. Zdôraznil, že povinnosť platiť poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie v zmysle ust. § 14 ods. 1 písm. a/ a b/ zák.č. 274/1994 Z.z. vzniká podľa § 2 písm. a/ v spojení s § 7 zák.č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák.č. 54/1956 Zb.“) vstupom osoby so zamestnania, pričom toto poisťné odvádza podľa § 19 ods. 1 zák.č. 274/1994 Z.z. zamestnávateľ v lehotách uvedených v § 20 a § 21 tohto zákona. Výnimkou z tejto povinnosti sú obdobia uvedené v § 14 ods. 7 cit. zákona, medzi ktorými však nevyplatenie mzdy nie je. Krajský súd zdôraznil, že dosiahnutým príjmom nie je príjem iba skutočne vyplatený zamestnancovi, ale ide o príjem, na ktorý má zamestnanec v zmysle dohody so zamestnávateľom po odpracovaní nárok a otázka platobnej neschopnosti zamestnávateľa nemôže mať preto vplyv na zákonom uloženú povinnosť platiť odvody za zamestnanca. Krajský súd ďalej uviedol, že Zákonník práce (ďalej v texte len „ZP“) platný v čase trvania pracovnoprávneho vzťahu M. J., zamestnankyne žalobcu, so žalobcom v ustanovení § 119 upravoval, že mzda a náhrada mzdy je splatná pozadu za mesačné obdobie, pokiaľ v kolektívnej alebo v pracovnej zmluve nebolo dohodnuté iné obdobie a to v najbližšom výplatnom termíne po uplynutí obdobia, za ktoré sa poskytuje. Toto ustanovenie neplatilo pre zamestnávateľov a zamestnancov, na ktorých sa vzťahoval zákon č. 1/1992 Zb. o mzde v znení neskorších predpisov (ďalej v texte len „zák.č. 1/1992 Zb.“), ktorý v ustanovení § 10 uvádzal, že mzda bola splatná pozadu za mesačné obdobie, a to najneskôr v nasledujúcom kalendárnom mesiaci, pokiaľ sa v pracovnej alebo v kolektívnej zmluve nedohodlo inak. Poukázal na § 10 ods. 3 zákona č. 1/1992 Zb., podľa ktorého pri skončení zamestnania zamestnávateľ vyplatí zamestnancovi na jeho žiadosť mzdu splatnú za mesačné obdobie v deň skončenia zamestnania. Krajský súd argumentoval tým, že pod pojmom splatnosť mzdy je nutné rozumieť právnu skutočnosť, v ktorej dôsledku vzniká zamestnancovi nárok, aby mu bola priznaná mzda vyplatená, pričom od splatnosti mzdy je potrebné odlišiť výplatu mzdy ako dôsledok splatnosti mzdy. Krajský

súd dospel k záveru, že tým, že zamestnankyňa žalobcu vykonala pre neho prácu v zmysle uzavretých dohôd, vznikol jej nárok na mzdu, t.j. príjem, ktorý je vymeriavacím základom pre odvody zamestnávateľa na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie. Krajský súd na záver vyslovil názor, že vzhľadom na uvedené skutočnosti nemôže byť dohoda uzatvorená v zmysle § 244 ods. 1 ZP medzi žalobcom a jeho zamestnankyňou platná s ohľadom na odkladaciu podmienku, ktorá výraznou mierou znevýhodňuje zamestnanca oproti zamestnávateľovi a je v rozpore s čl. III. zásad ZP, pričom postihom právnych úkonov priečiacich sa alebo obchádzajúcich zákon je podľa § 242 ods. 1 ZP ich neplatnosť. Preto považoval postup žalovanej, ktorá nezohľadnila predmetnú dohodu, za správny a v súlade so zákonom. O trovách konania rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu sa v zákonnej lehote odvolal žalobca, a to z dôvodu, že krajský súd sa s dôvodmi jeho návrhu na preskúmanie rozhodnutia žalovanej, nezaoberal, neuviedol z akých konkrétnych dôvodov na jeho námietky vo veci nebolo prihliadnuté a tiež nevykonal vo veci žiadne dokazovanie. Žalobca uviedol, že mzdové listy zamestnankyni M. J. boli vystavené formálne, pričom bolo preukázané, že k vyplateniu mzdy nedošlo, takže ani nebol dôvod vyrubiť sumu za odvod zo mzdy, ktorá vôbec vyplatená nebola. Z tohto dôvodu ani žalobcovi povinnosť zaplatiť odvody nemohla vzniknúť. Podľa žalobcu je nelogické, aby platil odvody zo mzdy, ktorá fyzicky vyplatená nebola, o čom svedčí dôkaz – mesačné výkazy ním predkladané žalovanej. Krajský súd preto pochybil, keď žalobu zamietol, pričom z rozsudku nie je zrejmé, prečo súd neakceptoval jeho skutkové tvrdenia a s jeho námietkami sa vôbec nevysporiadal, nezdôvodnil ich neakceptáciu pri rozhodovaní s poukazom na právnu úpravu § 4 zák.č. 1/92 Zb. a § 16 zák.č. 274/94 Z.z. Z tohto dôvodu je rozsudok krajského súdu nepreskúmateľný a teda nezákonný. Žalobca zdôraznil, že “vydaním rozsudku a nemožnosť jeho preskúmania vinou súdu, mu bolo odopreté právo súdnej ochrany vo veci rozhodnutia orgánu verejnej správy, nakoľko boli porušené základné práva a slobody podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pretože predmetné rozhodnutie sa týka základného práva a slobody a tým, že nebol zachovaný princíp plnej jurisdikcie nedošlo k naplneniu tohto ústavného princípu a tým mu nebolo poskytnuté právo na riadnu súdnu ochranu a vylúčená možnosť riadneho preskúmania nezávislým súdom s možnosťou preskúmania rozhodnutia Krajského súdu v Žiline nadriadeným súdom“.

Žalovaná vo svojom písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej v texte rozhodnutia len „O.s.p.“) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je opodstatnené.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb.

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O.s.p.).

V danej veci bolo úlohou krajského súdu postupom podľa druhej hlavy piatej časti OSP preskúmať zákonnosť rozhodnutia žalovanej, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie v sume 50.937,-Sk a penále v sume 170.977,-Sk, t.j. v celkovej sume 221.914,- Sk.

Podľa § 14 ods. 1 a § ods. 2 zák. č. 274/1994 Z.z. poisťné na nemocenské poistenie a poisťné na dôchodkové zabezpečenie platia

- a) zamestnanci zúčastnení na nemocenskom poistení,
- b) zamestnávateľia za zamestnancov uvedených v písmene a).

Podľa § 14 ods. 7 zák. č. 274/1994 Z.z. fyzické osoby a právnické osoby uvedené v odseku 1 písm. a/ až d/ sú povinné platiť poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie s výnimkou

- a) obdobia, počas ktorého boli osoby uvedené v odseku 1 písm. a/ až c/ uznané za dočasne práceneschopné na výkon pracovnej činnosti, bola im poskytovaná peňažná pomoc v materstve alebo rodičovský príspevok; to neplatí, ak rodičovský príspevok poberá rodič slobodný, ovdovený, rozvedený alebo z iných vážnych dôvodov osamelý, ktorý nežije s druhom a je zárobkovo činný,
- b) obdobia, počas ktorého zamestnanec ošetruje člena rodiny,

- c) obdobia, počas ktorého osoby uvedené v odseku 1 písm. a/ až c/ vykonávali základnú službu, náhradnú službu, zdokonaľovaciu službu alebo mimoriadnu službu v rámci výkonu vojenskej služby v ozbrojených silách alebo civilnú službu,
- d) obdobia, počas ktorého zamestnanec čerpá pracovné voľno bez náhrady mzdy,
- e) obdobia, počas ktorého osoby uvedené v odseku 1 písm. a/ až c/ poberajú starobný dôchodok, výsluhový dôchodok, na ktorý im vznikol nárok podľa osobitného predpisu, 11a/ alebo poberajú invalidný dôchodok, ktorý sa vypláca z dôvodu, že invalidný dôchodok je vyšší ako starobný dôchodok; to neplatí na účely nemocenského poistenia.

Podľa § 16 ods. 1 zák. č. 274/1994 Z.z. vymeriavacím základom na určenie poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie zamestnancov je

a) príjem za vykonanú prácu dosiahnutý v rozhodujúcom období v zamestnaní zakladajúcom účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení a podliehajúci dani z príjmov fyzických osôb podľa osobitných predpisov.

Podľa § 19 ods. 1 zák. č. 274/1994 Z.z. za zamestnanca a za zamestnávateľa vykazuje a odvádza poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie zamestnávateľ. Zamestnávateľ vykoná zrážku poistného, ktoré je povinný platiť zamestnanec, z vymeriavacieho základu zamestnanca.

Podľa § 2 písm. a/ zák. č. 54/1956 Zb. sú poistené osoby v pracovnom pomere, ak sú činné na území Slovenskej republiky.

Podľa § 7 ods. 1 zák. č. 54/1956 Zb. poistenie vzniká dňom vstupu do zamestnania, ktoré zakladá poistenie podľa tohto zákona.

Z podkladov súdneho spisu, vrátane administratívneho spisu žalovanej, je zrejmé, že skutkový stav medzi procesnými stranami sporný nebol. Sporným bolo riešenie právnej otázky týkajúcej sa ***výkladu ustanovenia § 16 ods. 1 písm. a/ zák.č. 274/1994 Z.z.*** t.j., či mal žalobca ako zamestnávateľ povinnosť odvádzať sa svoju zamestnankyňu poistné i napriek skutočnosti, že dohodnutú mzdu za vykonanú prácu jej v skutočnosti nevyplácal.

Podľa názoru žalobcu povinnosť platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie vzniká až skutočným vyplatením príjmu za vykonanú prácu

zamestnancovi. Preto pokiaľ ešte k vyplateniu príjmu zamestnávateľom nedošlo, nejde o príjem v zmysle § 3 ods.1 písm. a/ zák.č. 286/1992 Zb., ale o záväzok zamestnávateľa voči zamestnancovi, z ktorého však povinnosť úhrady podľa § 19 ods. 1 zák.č. 274/1994 Z.z. nevzniká, a teda nedochádza ani k zmeškaniu lehoty na platenie.

Odvolačný súd na tomto mieste považuje za potrebné uviesť, že názor žalobcu, podľa ktorého sa právna kvalifikácia príjmu – ako skutočnosti zakladajúcej povinnosti podľa § 14 ods. 1 písm. a/ a b/ zák.č. 274/1994 Z.z. – v prípade jeho nevyplatenia v lehote mení na záväzok, s ktorým už nie sú spojené pôvodné povinnosti, nemá oporu v platnej právnej úprave, ale naopak je s ňou v rozpore.

Povinnosť platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie v zmysle uvedeného § 14 ods.1 písm. a/ a b/ zák.č. 274/1994 Z.z. vzniká podľa § 2 písm. a/ v spojení s § 7 zák.č. 54/1956 Zb. *vstupom osoby do zamestnania*, pričom toto poistné odvádza podľa § 19 ods. 1 zák.č. 274/1994 Z.z. zamestnávateľ v lehotách uvedených v § 20 a § 21 tohto zákona. Tak ako správne konštatoval krajský súd výnimkou z tejto povinnosti sú obdobia uvedené v § 14 ods. 7 tohto zákona, medzi ktorými však nevyplatenie mzdy nie je.

Ak teda nejde o obdobie výnimky, vzniká povinnosť odviesť poistné v stanovenej výške z vymeriavacieho základu, ktorým je v prípade podľa § 16 ods. 1 písm. a/ zák.č. 274/1994 Z.z. príjem za vykonanú prácu (§ 4 ods.1,2 zák.č. 1/1992 Zb.“) dosiahnutý v rozhodujúcom období a podliehajúci dani z príjmov fyzických osôb (§ 3 ods.1 písm. a/ zák.č. 286/1992 Zb.). Dosiahnutým príjmom však nie je iba príjem skutočne aj vyplatený, ale príjem, na ktorý má zamestnanec v zmysle dohody so zamestnávateľom po odpracovaní nárok. Podľa názoru odvolacieho súdu by iný výklad nebol v súlade s tým, že zamestnancovi už okamihom vzniku poisteneckého vzťahu vzniká nárok na jednotlivé dávky, a to bez ohľadu na skutočnosť, či poistné bolo zaplatené.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že otázka platobnej neschopnosti zamestnávateľa nemôže mať vplyv na zákonom uloženú povinnosť, a teda ani neodkladá lehotu na splnenie tejto povinnosti.

Ak teda z uvedeného skutkového a právneho stavu dospel krajský súd k záveru o zákonnosti napadnutého správneho rozhodnutia, odvolací súd sa s týmto jeho záverom

stotožnil. Žalovaná postupovala v súlade so zákonom, pre svoje rozhodnutia si zadovážila dostatočné skutkové podklady, na základe ktorých vyvodila správny právny záver, ktorý v napadnutom rozhodnutí aj náležitým spôsobom odôvodnila. Krajský súd preto nepochybil, keď napadnuté rozhodnutie žalovanej ako zákonné potvrdil. Námietky žalobcu v jeho odvolaní sú právne bezvýznamné a sú v podstate totožné s jeho žalobnými námietkami, s ktorými sa riadne vysporiadal už krajský súd v napadnutom rozsudku. Odvolací súd pritom nezistil, že by žalobcovi bolo odopreté právo na súdnu ochranu a že by boli porušené základné práva a slobody.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu v súlade s § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že žalobcovi ich náhradu nepriznal, pretože v tomto konaní nebol úspešný.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 28. mája 2009

Anna Žáková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová